

УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ФАЙЛА

I. Общи указания

1. Файлът следва да бъде наименован съобразно указанията на **ДДС № 10/2004 г.**
2. Таблиците са защитени и информация може да се нанася само в определени полета.
3. Не следва да се правят опити за изтриване или вмъкване на редове, колони и отделни таблици.
4. Не следва да се правят опити за промяна на наименованието на отделните таблици.
5. Не следва да се правят опити за промяна на формата на данните.
6. Знакът "x" в някои полета от различните таблици означава, че в тях не следва да се въвеждат или да се получават като изходни данни суми (например, не може да има начално кредитно салдо по сметки за дълготрайни активи и материални запаси). Защрихованите в сиво полета със знак "x" в обратните ведомости означават, че за тези сметки не може да има отчетни данни за 2003 г. (например за сметките от гр. 24).
7. Полетата за ръчно въвеждане на суми във всички таблици се попълват *в лева със стотинки*.
8. В полетата за ръчно въвеждане на суми се попълват само числа. Не следва да се вписват буквени или други символни означения.

II. Указания за таблица 'TRIAL-BALANCE-2003'

9. В тази таблица се разнасят данните от обратните ведомости по трите отчетни групи.
10. Подлежат на ръчно въвеждане началните салда и дебитните и кредитните обороти по съответните сметки. Крайните салда се получават автоматично.
11. В тази таблица се посочват съответните индивидуални данни на бюджетното предприятие (наименование, БУЛСТАТ, код по ЕБК и др.) чрез попълване на съответните клетки. Така разнесени, тези данни автоматично ще се появят и в другите таблици.
12. В случай, че файла се използва за попълване на данни за конкретна бюджетна единица, а не за изготвяне на сборен баланс и оборотна ведомост, текстовете */с б о р е н/* и */СБОРНА/* може да се изтрият.
13. Редове 13 и 721 за съответните колони показват сумата на дебитните и кредитните салда обороти.
14. Ред 666 за съответните колони показва сумата на дебитните и кредитните салда и обороти на сметките от раздели 1 - 7, а ред 719 - съответните суми от раздел 9.
15. В таблицата са заложили контроли за равнение на дебитните и кредитните салда и обороти. При постигнато равнение съответните полета на редове 2 и 4 ще показват състояние "О К". При неравнение на данните, в тези полета на червен фон ще се изписва текста **"НЕРАВНЕНИЕ !"** (този текст ще фигурира в процеса на въвеждане на данните, но при правилно приключване въвеждането на данните ще се покаже текста "О К"). Тези контроли идентифицират само неравнението между дебита и кредита в общите суми.
16. В таблицата след колона "AI" ще фигурират обобщените данни от трите отчетни групи (стопански области). Тези данни се получават автоматично и не следва да се правят опити за въвеждане на суми в тези полета. Възможно е при коректно попълване на данните в трите оборотни ведомости в таблицата след колона "AI" да се появи текста **"НЕРАВНЕНИЕ !"** в резултат от сумирането на данните от трите отчетни групи. В тези случаи може да се приема, че е налице равнение в данните.
17. От ред 729 до ред 736 фигурират данни, необходими за баланса, които се получават автоматично и тези полета не подлежат на ръчно въвеждане.

III. Указания за таблица 'group-65-2003'

18. В тази таблица се разнася информацията за структурата на себестойността на дейностите по придобиване на активи по стопански начин, отчитани съгласно т.т. 59 и 60 от **БДС № 05/2002 г.**
19. Следва да се има предвид, че това **не е справка за кореспонденция между сметки от гр. 60 и 65**, а информация за структурата на себестойността. Съгласно т.т. 58, 59 и 60 от **БДС № 05/2002 г.** **не се допуска кореспонденция между сметки от гр. 60 и 65.**
20. Посочените в таблицата триразрядни кодове (601-609) са елементите на себестойността на дейностите по стопански начин. Даден код съответства на съответните подгрупи сметки на разходите.
21. Общата сума от таблицата за сметки 6501, 6502, 6503 и 6507 (редове 13 и 31 и колони O, P, Q) следва да е равна на кредитните салда на тези четири сметки в съответните отчетни групи. Общата сума от таблицата за сметки 6504, 6506 и 6508 (редове 13 и 31 и колони T, U, V) следва да е равна на оборотите на тези три сметки в съответните отчетни групи.
22. В таблицата са заложили контроли за равнение на сумите със салдата и оборотите на сметките от група 65, фигуриращ в таблица 'TRIAL-BALANCE-2003'. При неравнение на данните, в съответните полета на ред 4 на червен фон ще се изписва текста **"НЕРАВНЕНИЕ !"**. При коректно попълване на данните ще се показва "О К".

УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ФАЙЛА

IV. Указания за таблица 'Provisions-2003'

23. В тази таблица се разнася информация за провизиите на вземанията и корективи на пасиви, съгласно т. 22.2 от ДДС № 10/2004 г.
24. В таблицата са заложили контроли (редове 51-59) за равнение на сумите, попълнени в справката, с началните и крайните крайните салда на сметки 539 и 589, 4917 и 4918, 1593 и 1594, 1527 и 1528, и 1917 и 1918, фигуриращи в таблица 'TRIAL-BALANCE-2003'.
При неравнение на данните, в съответните полета на червен фон ще се изписва текста "НЕРАВНЕНИЕ !", а на редове 51-59 ще фигурират суми, различни от нула.

V. Указания за таблица 'Retain-earnings-2002'

25. В тази таблица се разнасят данните за **крайните салда** на с/ки от гр. 10, 11 и р-ли 6 и 7 към 31.12.2002 г. **преди** приключвателните операции по раздел III, т.т. 26-34 от писмо на МФ БДС № 05/19.03.2003 г.
26. В съответствие с принципа на стойностна връзка между начален и краен счетоводен баланс е необходимо да бъде налице следното равенство:

нетната сума на **крайните салда** на сметките от гр. 10, 11 и р-ли 6 и 7 към 31.12.2002 г. (преди приключвателните операции за 2002 г. по раздел III от БДС № 05/2003 г.)

следва да бъде равна на

нетната сума на **началните салда** на сметките от гр. 10 и 11 на 01.01.2003 г. (след приключвателните операции за 2002 г. по раздел III от БДС № 05/2003 г.)

- Въведените в тази таблица суми към 31.12.2002 г. осигуряват автоматичното получаване на данните за **началния баланс (на 01.01.2003 г.)** на елементите на **собствения капитал - 1. Разполагам капитал, 2. Прираст/намаление на нетните активи от минали години** и **3. Прираст/намаление на нетните активи за периода**.
27. В таблицата след колона "W" ще фигурират обобщените данни от трите отчетни групи. Тези данни се получават автоматично и не следва да се правят опити за въвеждане на суми в тези полета.
28. Аналогично, данните за редове 26-34 също се получават автоматично и не следва да се правят опити за въвеждането на суми в тези полета.
29. В таблицата са заложили контроли за равнение. При постигане на равнение съответните полета на редове 2, 4, 32 и 34 ще показват състояние "О К". При неравнение на данните, в тези полета на червен фон ще се изписва сумата на неравнението и текста "НЕРАВНЕНИЕ !" (този текст ще фигурира в процеса на въвеждане на данните, но при правилно въведени данни ще се покаже текста "О К").
30. Контролите на редове 4 и 32 идентифицират евентуално **неравнение** между данните за **началните салда на сметките от групи 10 и 11**, въведени в таблица 'TRIAL-BALANCE-2003' и въведените данни за **салдата на сметки от гр. 10, 11, и нетното салдо на сметките от раздели 6 и 7 към 31.12.2002 г.**
31. Контролите на редове 2 и 34 идентифицират евентуално **неравнение** между данните за **началните салда на сметките от групи 10 и 11**, въведени в таблица 'TRIAL-BALANCE-2003' и сумата на **началния баланс на позиция 0400 "Общо за раздел А"** за съответните отчетни групи в счетоводния баланс (таблица 'BALANCE-SHEET-2003-leva').
32. Допуска се, когато практически е по-удобно, **целият** размер на нетното салдо на сметките от р-ли 6 и 7 към 31.02.2002 г. (преди приключвателните операции за 2002 г.) да се отнесе за съответната отчетна група само на едно място: за "БЮДЖЕТИ" - на ред 21, за "ИБСФ" - на ред 22 и за "ДСД" - на ред 23, без да се попълват редове 24 и 25.
33. Възможно е при коректно попълване на данните да се появи текста "НЕРАВНЕНИЕ !" **което да е в резултат от от закръгления на сумите** при при въвеждането и сумирането на данните. ните от трите отчетни групи. В тези случаи може да се приема, че е налице равнение в данните.

V. Указания за таблици 'BALANCE-SHEET-2003-leva' и 'BALANCE-SHEET-2003'

34. Данните в тези таблици се получават автоматично и в тях не се въвеждат ръчно информация.
35. Данните в тези таблици са идентични - в 'BALANCE-SHEET-2003-leva' са в лева, а в 'BALANCE-SHEET-2003' - в хил. лв.
36. В позициите "Задбалансови активи" и "Задбалансовите пасиви" се включват само условните активи и пасиви, а не салдата на всички задбалансови сметки. В тази връзка, в баланса **не фигурират** данните за салдата на сметки от подгрупи 991, 992, 993, 995, 996 и сметки 9981 и 9989.
37. В таблиците са заложили контроли (редове 98-102) за равнение на сумите с оборотната ведомост и другите справки. При неравнение на данните, в съответните полета на на червен фон ще се изписва текста "НЕРАВНЕНИЕ !". При коректно попълване на данните ще се показва "О К".

УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ФАЙЛА

38. В случай на неравнение на данните за *началните салда на сметките от групи 10 и 11*, въведени в таблица 'TRIAL-BALANCE-2003' и сумата на *началния баланс на позиция 0400 "Общо за раздел А"* за съответните отчетни групи, на **ред 61** в колоните за начален баланс ще се появи текста "**НЕРАВНЕНИЕ**".
39. Възможно е при коректно попълване на данните да се появи текста "**НЕРАВНЕНИЕ !**" в таблица 'BALANCE-SHEET-2003', *което да е в резултат от закръгляния на сумите* при трансформирането на данните от лева в хил. лв. При тези случаи може да се приеме, че е налице равнение на данните.

VI. Указания за отпечатване

40. В съответните таблици е заложен обхватът на **Print area**, който може да се променя.
41. Предвид различното цветово оформление на отделните полета отпечатването може да стане много бавно, ако съответния принтер не е с голяма памет. В тази връзка се препоръчва при отпечатване, съответните полета да се копират **на отделен файл**, да им се зададат стандартните черен и бял цвят за текст и фон на клетката и така да се отпечатат. При отпечатване на таблиците, копирането на отделен файл е уместно да се съпроводи и с трансформирането на формулите в стойности (маркира се текста, извиква се командата **Copy**, върху маркирания текст се активира командата **Paste Special** и от нейното меню се отбелязва **Values**). По този начин ще се позволи безпроблемното редактиране на данните (изтриване на излишни редове и др.) за целите на отпечатването.